

[Ømann.]

den, som man gjorde så meget ud af i efteråret — er altså ikke længere en forbrydelse mod menneskeheden, og det er jeg da glad for at høre.

Ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen (Hastrup): Hr. Ivar Nørgaard spurgte mig, hvad regeringen agter at foreslå, når kommissionsbetænkningen foreligger. Det kommer naturligvis til at bero på, hvad selve betænkningen kommer til at gå ud på. Jeg går ud fra, at hr. Ivar Nørgaard ikke forventer, at vi skal fremsætte et forslag, før betænkningen foreligger, og vi har vel også lov til at se betænkningen, førend vi binder os med hensyn til enkeltheder. Jeg ved på dette tidspunkt ikke engang, om kommissionsbetænkningen går ud på, at reformen skal have virkning fra 1. april 1968, det har jeg ingen sikker viden om, så alene af den grund kan jeg ikke udtale mig præcist på dette punkt. Det forstår hr. Ivar Nørgaard sikkert udmærket vel.

Jeg vil gerne sige, at denne udtalelse skal ikke opfattes på den måde, at den procedure, som regeringen har valgt i denne sag, og som altså går ud på at fremskynde dette arbejde mest muligt med henblik på den hurtigst mulige fremsættelse og den hurtigst mulige gennemførelse i folketinget af en tjenestemandreform, er udtryk for, at regeringen ikke mener, at der skulle være mulighed for, at reformen kunne få virkning med tilbagevirkende kraft fra 1. april. Men det må bero på, hvad der nu kommer fra kommissionen.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard: Om man gennemfører en ny tjenestemandsløvslov med virkning fra 1. april dette år, beror udelukkende på den politiske vilje hos regeringen, medmindre da lønningsministeren skulle forudsætte, at der slet ikke fremkommer forslag fra kommissionen i overskuelig fremtid. Jeg tror nok, at lønningsministeren ligesom alle vi, der arbejder inden for tjenestemandskommissionen, er klar over, at man arbejder på at få fremsat kommissionsbetænkningen meget snart, og lønningsministeren er da heller ikke helt uden indflydelse på, hvor meget

man fra styrelsens side vil arbejde med det, og jeg har også forstået, at lønningsministeren er positivt indstillet på, at styrelsen arbejder effektivt på dette område.

Men jeg tror, det må bero på en misforståelse, når lønningsministeren udtaler usikkerhed om, hvorvidt kommissionen skulle have til hensigt, at lovforslaget skal have virkning fra 1. april dette år. Alle de forhandlinger, der har været om klassificering i forbindelse netop med normeringslovforslaget, er jo gået ud på, at man skulle gennemføre den nye tjenestemandsløvslov på samme tidspunkt, som en ny normeringslov får funktion. Jeg er derfor lidt ked af, at lønningsministeren ikke løfter sløret og fortæller os, om der er politisk vilje i regeringen til at gennemføre den med virkning fra 1. april dette år.

Ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen (Hastrup): Jeg har ikke yderligere at føje til det, jeg allerede har sagt. Men jeg kan bekræfte, at der i regeringen absolut er politisk vilje til at fremme denne sag så hurtigt som overhovedet muligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til lønningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til konkurrencelov.

(Lovforslaget (nr. 70) findes i tillæg A. sp. 1421, fremsættelsen i tidenden sp. 740).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om indseende med priser.

(Lovforslaget (nr. 71) findes i tillæg A. sp. 1457, fremsættelsen i tidenden sp. 740).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Lis Groes: Det er med tilfredshed, jeg konstaterer, at handelsministeren har fremsat konkurrencelovsforslaget og forslaget om ændringer i prisindseendeloven uændret. Vi var jo i udvalget kommet et godt stykke hen ad vejen, særlig med hensyn til at indsamle materiale; men nogen endelig stillingtagen forelå ikke.

Der er grund til her i dag at understrege, at vi fra vor side ønsker en konkurrencelov, der fremmer en sund og effektiv konkurrence, da de pris- og avancelove, der nu findes, er af midlertidig karakter og det vil være af den største betydning, at bestemmelserne i konkurrenceloven ikke hindrer, at priskonkurrencen kan slå effektivt igennem. Heroverfor står så ganske vist en betydelig skepsis over for en række konkurrenceformer, der må forekomme vildledende, først og fremmest fordi de søger at drage køberens interesse bort fra pris og kvalitet og rette den mod tilgift, lotteri, rabatter osv. Jeg fik forleden fat i et tilbud:

„Alle tiders traktortilbud. Ford 3000.

Køb nu, så får De 750 kr. i check ved leveringen.“

Jeg synes, at et sådant tilbud er direkte stridende imod almindelig anstændighed; det er ikke stridende imod den nuværende konkurrencelov — det tror jeg i hvert fald ikke. Men her har vi altså et tilbud, der i allerhøjeste grad kan påvirke de landmænd, som har meget beskedne og dårlige likviditetsforhold; de kan, selvfølgelig ved at give deres gamle traktor i bytte, gå hen og få en check på 750 kr. Ganske vist forpligter de sig samtidig til efterhånden at betale 18.735 kr., men der står ikke en lyd om, hvordan betalingsbetingelserne er. For nu ikke ensidigt at hænge Ford ud kan jeg sige, at Ferguson har haft en noget tilsvarende annonceform. Men den er altså meget lidt heldig.

Jeg tror, at til bedømmelse af denne og tilsvarende annoncer kunne et frivilligt

opinionsnævn være af stor betydning. Jeg tror, det kunne være med til at sanere den slags ting. Det har vist sig, at man har kunnet gøre det i Sverige, og jeg var personlig meget skuffet over, at det møde, der blev afholdt mellem forbrugere og erhvervsrepræsentanter, mandede ud i det negative, at erhvervene sagde nej til at deltage i et sådant frivilligt opinionsnævn. Vi fik den dag at vide, at FDB som den eneste var positiv; vi har senere fået at vide, at „Irma“ og visse reklamefolk også ville være det. Men jeg håber faktisk, at det sidste ord ikke er sagt i den sag, men at det alligevel vil lykkes at få skabt et organ, hvor erhverv og forbrugere kan komme på talefod og få saneret visse uheldige ting.

Ifølge Økonomisk Årsoversigt skulle priserne i 1968 stige med ca. 10 pct. sammenlignet med gennemsnittet for 1967, og på denne baggrund må jeg mene, at det er dobbelt nødvendigt, at den økonomiske konkurrence kommer til at foregå på pris og kvalitet. Derfor er muligheden for at kunne påbyde varedeklaration af stor betydning. Men derudover må det være afgørende nødvendigt, at der stilles tilstrækkelige midler til rådighed for forbrugeroplysningen, for efter min vurdering er veloplyste forbrugere et meget effektivt konkurrencemiddel. Spørgsmålet, om forbrugeroplysning skal behandles efter samme retningslinjer som den oplysning, der ensidigt tilsigter at varetage erhvervsdrivendes interesse, bør vi viderebehandle i udvalget. Den tidligere handelsminister stillede sig imødekommende over for en ændring af § 2 med henblik på disse problemer, men det kan vi se nærmere på i udvalget.

Jeg vil gerne konkludere med at sige, at vort parti vil fortsætte udvalgsarbejdet med henblik på at gennemføre denne lovgivning. Men afgørende for vor stilling til denne liberalisering af konkurrencemetoderne vil være dels muligheden for varedeklarationen, dels effektiviseringen af forbrugeroplysningen.

Jørgen Jensen: Det er som allerede nævnt tredje gang, disse lovforslag er fremsat, denne gang af den nye handelsminister, som har indført én ændring i lovforslagene, nemlig en bestemmelse om, at lovene skal træde i kraft den 1. januar 1969, og det synes jeg er yderst fornuftigt.

Der er en klar hovedtendens i konkurrencelovsforslaget: man tilstræber en almindelig liberalisering af metoderne for afsætning, reklamer og marketing. Men der er en enkelt undtagelse derfra, idet også dette lovforslag indeholder i § 5 et forbud mod eller en stærk begrænsning i adgangen til at etablere reklamebortlodning. Jeg har ved to tidligere lejligheder erkendt og sagt det tydeligt, at jeg principielt kan tilslutte mig denne hovedtendens i retning af en liberaliseret konkurrencelov; men jeg har heller ikke lagt skjul på, at ikke alle er enige med mig heri, og der findes også medlemmer inden for den konservative folketingsgruppe, som ikke er varme tilhængere, men måske direkte modstandere af denne hovedtendens.

Vi har under det udvalgsarbejde, der er foregået i to omgange, også fået mildest talt ret stærke indtryk af, at der er væsentlige dele af detailhandelen og håndværkererhvervet, der ville foretrække at bibeholde den nuværende konkurrencelovgivning — måske med en vis revision — men at de i hvert fald ikke er stærke tilhængere af en fuldstændig liberalisering. Nu går jeg ud fra, at et udvalg vil blive nedsat efter denne førstebehandling, og jeg synes, at vi dér kan fortsætte de overvejelser, som vi allerede er godt i gang med, og igen høre, hvad erhvervenes og forbrugernes repræsentanter har at sige til de foreliggende lovforslag. Jeg forstår på handelsministeren, idet jeg henviser til hans fremsættelsestale, at også han vil være villig til ganske fordomsfrit at drøfte både principper og enkeltheder i lovforslagene, og jeg tilsiger på det konservative folkepartis vegne en saglig og velvillig behandling af dem i et udvalg. Jeg ventner mig meget af de synspunkter, der vil komme frem fra forskellig side.

Jens Peter Jensen (Sorø amt): Inden jeg går ind på en omtale af selve lovforslagene, har jeg et par hjertesuk, som jeg gerne vil

have afleveret, og de vedrører folketingets arbejde.

Da man for nogle år siden besluttede sig for at indføre den regel, at lovforslag ikke kunne fremsættes efter 15. marts, bestræbte man sig på at undgå en ophobning af arbejdsstof henimod slutningen af folketingets arbejdsperiode. Denne regel har virket godt efter sin hensigt. Men det forekommer mig, at der er begået en fejl, når man i år så slavisk har fulgt den uden at tage hensyn til, at folketingsvalg og regeringsskifte naturligvis må øve indflydelse på folketingets arbejdsvilkår. Af gode grunde er folketingets arbejde blevet forsinket; derfor virker reglen om 15. marts i år lige stik imod sin hensigt, idet den resulterer i voldsomme byger af lovforslag, fordi man absolut skulle have disse lovforslag frem inden 15. marts. Dette er uheldigt, ikke alene af hensyn til folketingets eget arbejde, men endnu mere under henvisning til offentlighedens berettigede interesse i at kunne følge med i, hvad der foregår her i den lovgivende forsamling. Sagen er jo, at hverken presse, radio eller fjernsyn er i stand til at give en fyldestgørende orientering om folketingets arbejdsstof, når det vælter frem i så store mængder. Følgen er, at offentlighedens interesse for folketingets arbejde sløves, og folkestyret kommer herved til at mangle noget af den næring, som det skal hente fra befolkningens interesserede medlemmer i lovgivningsarbejdet.

Nu skulle det ikke overraske mig, om medlemmer af den høje regering ville sige, at jeg overdriver, fordi der i høj grad er tale om genfremsættelser af lovforslag, og det er der naturligvis noget om. Men forklaringen er ikke fyldestgørende nok, for fremgangsmåden med genfremsættelser kan tilsløre betydningen af det politiske skifte, der er sket. Nogle kunne gå hen og få den opfattelse, at den nye regering ikke rigtig kan selv, og det er jo en forkert vurdering. På den anden side er det ikke helt ligegyldigt, hvordan den ny regering placerer sig i offentlighedens bevidsthed. Dette være sagt sådan i al venskabelighed.

Det er tredje gang, vi her i tinget får præsenteret forslaget til konkurrencelov og lovforslaget om ændring i lov om ind-

[Jens Peter Jensen (Sorø amt).]

seende med priser. Når de genfremsættes i uændret skikkelse, går jeg ud fra, at det er, fordi den højtærede handelsminister gerne ser udvalgsarbejdet videreført på det hidtidige grundlag. Det har jeg nogen forståelse for. Men jeg har noteret mig, at der på en handelsorganisations generalforsamling forleden kom ikke så lidt utilfredshed til orde i anledning af, at lovforslagene er fremsat i uændret skikkelse. Jeg kan for mit vedkommende tilføje, at jeg også gerne havde set, at nogle af de ventede resultater af udvalgsarbejdet allerede havde givet sig udtryk i selve lovforslagene, herunder at man helt havde opgivet lovforslaget om ændring af lov om indseende med priser, der ikke synes at have ret store politiske muligheder for sig. Det er jo ikke nogen særlig forbrugervenlighed, der ligger i det lovforslag. Derimod vil dets gennemførelse volde stor gene i vareomsætning og utvivlsomt virke omkostningsfordyrende, og hertil kommer, at det høje ting har gennemført anden lovgivning, der i høj grad vil beslaglægge monopoltilsynets opmærksomhed og arbejdskraft, hvis den nævnte lovgivning skal virke efter sin hensigt. Jeg kan altså sige, at venstre ikke har sympati for lovforslaget om ændring af loven om indseende med priser.

Vedrørende forslaget til konkurrencelov skal jeg i det væsentlige henvise til mine udtalelser ved de foregående behandlinger, men for god ordens skyld vil jeg gerne understrege et par synspunkter.

Venstre finder det ikke rimeligt at give frit løb for salgsfremmende foranstaltninger som tilgift og de såkaldte sneboldsystemer, når der samtidig indføres forbud mod reklamelotterier. Man åbner for de uheldigste fremgangsmåder og lukker for de mere uskyldige. Der råder jo mange misforståelser om reklamelotteriers indflydelse på prisdannelsen. I de fleste tilfælde vil den reelle virkning nok være, at lotterierne fører til et mersalg og derfor til en større produktion, som kan præsteres til lavere priser pr. vareenhed.

Jeg kunne tænke mig, at der blev lagt en afgift på reklamelotterierne, f. eks. en procentdel af præmiesummen, og at sådanne beløb blev ledet hen til forbrugeroplysningsarbejdet; der kunne vel ad den vej skaffes

omkring 1/2 mill. kr. pr. år. Når jeg nævner dette, er det, fordi jeg anser arbejdet med forbrugeroplysning for værdifuldt, fordi jeg erkender, at dette arbejde kan føre til bedre konkurrence både vedrørende priser og varekvaliteter, og fordi jeg erkender, at forbrugerarbejdet foregår under for ringe økonomiske vilkår. Da tiden ikke rigtig er til at komme og bede om at få statsmidler til støtte til dette arbejde, så synes jeg, at ideen om at lægge en afgift på reklamelotterierne til dette smukke formål dog er værd at følge op. Nogle kunne måske gøre det populært ved at sige, at når man for-dummer i den ene ende, kan man da gøre folk klogere i den anden.

En anden ting, jeg tidligere har været inde på, vil jeg også i dag give en særlig understregning. Det gælder ansvaret for at komme med urigtige eller vildledende oplysninger gennem forbrugervejledningen. Private og organisationer kan drages til ansvar herfor, men hvad med de offentlige institutioners vareprøvning? Hvor er ansvaret her? Der har jo, siden vi havde lovforslaget til behandling her i tinget sidst, netop været en sag, hvor statens husholdningsråd er blevet nødt til at yde erstatning. Men hvem har egentlig ansvaret, og hvem skal betale? Kan den højtærede minister sige noget herom i dag? Det har også en vis offentlig interesse at vide, hvor vi er henne med disse ting. Jeg synes, at ansvarsproblemerne trænger til en afklaring, navnlig hvis man kommer ind på en mere udstrakt anvendelse af TV som medium for forbrugervejledning, for det må være indlysende, at de skadevoldende virkninger, der kan komme af en vildledende og urigtig oplysning fra et offentligt organ, kan være langt, langt større, end hvor tilsvarende angivelser er fremsat af private.

Endelig skal jeg sige, at de tanker, der har været fremme om et opinionsnavn, er nærmere overvejelse værd. Venstre mener ikke, det vil være rigtigt at lovgive herom; i stedet skal man ad privat vej forsøge sig, ligesom man har gjort det vedrørende varedeklarationer. Jeg erkender, at det tager tid, når man skal bruge denne fremgangsmåde; men til gengæld bliver resultaterne også så meget bedre, for kommer der virkelig gang i dette arbejde, er det udtryk for, at det hviler på forbrugernes interesse-

[Jens Peter Jensen (Sorø amt).]

rede medleven, og det tror jeg er noget ganske væsentligt også for det rette samspil imellem forbrugerne og erhvervslivet.

Må jeg slutte med at sige, at venstre fremdeles vil medvirke til en sagsfremmende udvalgsbehandling af forslaget til konkurrencelov. Men jeg kan ikke love den højtærede handelsminister, at det bliver færdigt i denne samling. Dette må ministeren og andre ikke opfatte som en vrangvillig holdning. Det bunder i nogle bemærkninger, som den højtærede handelsminister kom med ved lovforslagets fremsættelse, nemlig at Nordisk Råd i december i fjor har ytret ønske om at drøfte de i de enkelte lande afgivne kommissionsbetænkninger indeholdende forslag til nye konkurrencelove. Jeg finder det bedst, hvis en ny konkurrencelov kan gøres så endeligt færdig, at den også er indpasset i et nordisk mønster. Det vil ikke være heldigt, hvis vi om et par år skal have hele denne indviklede lovgivning op til ny revision.

Dagmar Andreassen: Handelsministeren begrunder genfremsættelsen af konkurrencelovsforslaget med, at udvalgsarbejdet skal i gang, for at man kan undersøge mulighederne for en ensartet lovgivning i de nordiske lande. Det er en god begrundelse.

Lovforslagets indhold kan ikke fra min side ligefrem fremkalde begejstring. Det er tredje gang, det fremsættes uændret, og det har været interessant at læse begrundelsen for de forrige fremsættelser og kommentarerne fra de forskellige politikere. Til grund for lovforslaget ligger en betænkning udarbejdet af et udvalg, der blev nedsat allerede i 1959 og afgav betænkning i 1966. Måske var forudsætningerne dengang anderledes. Det har været meget svært for mig at se, at dette lovforslag i sin nuværende form i sin helhed giver en forbedring. Man kalder det en liberalisering til gavn for en mere effektiv konkurrence. Men konkurrence er mange ting. Formålet må vel være bedst mulige varer til billigst mulig pris; men jeg er ikke sikker på, at konkurrencen i så henseende skulle blive bedre efter den nye lov. Jeg tror ikke, enhver liberalisering af konkurrenceloven er en fordel, hverken for erhvervslivet som helhed eller for forbrugerne. Ingen vil vist påstå, at

en fodboldkamp ville give bedre konkurrence uden spilleregler.

Lovforslaget indeholder forbud imod reklamelotterier, men tillader tilgift. Jeg har ikke nogen sympati for lotterier; men hvorfor man skulle forbyde dem og tillade tilgift, fatter jeg ikke. Hvad tilgift vil føre til, kan vi kun ane og fantasere os til; men jeg tror, at varens pris og kvalitet kan tilsføres langt bedre gennem tilgift end gennem lotteri. Der har været fremført det synspunkt ved tidligere behandlinger, at et mere frit spillerum for salgsmetoderne krævede mere forbrugeroplysning — ja, nærmest forudsatte mere forbrugeroplysning og større bevillinger. Herom vil jeg gerne sige, at her er noget helt fejlvurderet. Det afgørende er, om denne forbrugeroplysning trænger igennem, hvor behovet er størst. Hvis nu ikke fru Gunhild Due havde sagt noget lignende før, ville jeg være bange for, at hr. K. B. Andersen ville slå på stortromme imod mine påstande. Men skal jeg sige det uangribeligt, vil jeg udtrykke det på denne måde: hvad en undervisningsminister, nuværende eller forhenværende, ikke kan klare for et årsbudget på 2.800 mill. kr., det kan Forbrugerrådet ikke klare med en brøkdel af dette budget. Jeg håber ikke, at dette er til at misforstå.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at jeg har sympati for forbrugeroplysning, men gerne vil have en rimelig vurdering af virkningen. Den er efter min opfattelse mere forebyggende, end den er helbredende. Varer i al almindelighed er langt bedre i dag end for år tilbage. Vi bliver ikke nær så ofte snydt; vi bliver ikke så ofte udsat for tekstiler, der krymper og smitter af, knivskafter, der går af i vask, fajance, der revner i glasuren, og tæpper, der går møl i. Jeg tror, at både statens husholdningsråd og Forbrugerrådet har været medvirkende hertil, samtidig med at den tekniske udvikling har gjort det lettere at fremstille gode kvaliteter. Hverken erhvervslivet eller forbrugerne er tjent med de alt for outrerede salgsmetoder, der kun er med til at fortsætte og forværre hetzen mod erhvervslivets reklame. Jeg tror ikke på skyttegravskrig, men langt mere på frugtvarmt samarbejde.

Der har ved tidligere debatter og også her i dag været diskuteret opinionsnavn, og jeg vil sige, at enhver kontakt imellem for-

[Dagmar Andreassen.]

brugere og erhvervsliv bør fremmes. Det er et spørgsmål, om sådanne nævn ikke bedst kan etableres som lokale nævn, hvad jeg har set foreslået, f. eks. med to repræsentanter for forbrugerne, to for erhvervslivet og et neutralt medlem i hver by. Det er noget praktisk og jordnært, eller rettere forbrugernært, vi skal have, hvis vi skal have noget.

Der er sikkert mange erhvervsfolk, der vil undre sig over min indstilling, og mange vil kalde den reaktionær. Jeg tror bare, at fremtiden vil give mig ret. En fuldstændig liberalisering af konkurrenceloven vil give koncerner muligheder, som kun de kan udnytte, og jeg ved godt, at erhvervslivet i forvejen går mod større enheder — det tager vi med, hvis større enheder kan producere billigere; men hvis det eneste, man opnår, er en koncentration af reklamemagten, er det ikke en udvikling, vi her i folketinget lovmæssigt skal fremme.

Med hensyn til lovforslaget om ændring af loven om indseende med priser kan vi ikke tiltræde, at monopoltilsynet skal have ret til at bestemme, i hvilke enheder en vare skal sælges. Deklarationspligt for mængden er i orden, men behovet for forskellige enhedsstørrelser må det være op til erhvervslivet at bedømme. Når der i lovforslaget gives monopoltilsynet bemyndigelse til at påbyde deklaraionspligt, eftersøger jeg også her en realistisk vurdering af deklaraionernes betydning. Når man i dag køber frakker og kjoler, hænger der flere små sedler og lapper ved, hvor der står, hvor mange procent der er af mange forskellige fibre med fine navne, og det siger ikke mig en lyd. Det er blevet sådan, at forbrugeroplysning har gjort, at en deklaration skal der være, for det er et godt salgsargument; men hvad der står, er mindre væsentligt. Jeg har endog oplevet deklaraioner på marmelade, hvor der stod, at frugtindholdet var 5 pct.

Behovet for disse lovforslag er ikke særlig stort; men da formålet med genfremsættelsen er at få udvalgsarbejdet i gang for at samarbejde med de andre nordiske lande, skal vi nok medvirke i udvalget.

Gunhild Due: Det er tredje gang, vi har førstebehandling af disse lovforslag, og da

vi jo næppe bliver færdige, vil vi også få en fjerde førstebehandling, hvis man ikke ændrer praksis. Jeg kan ikke forstå, hvorfor man ikke kan lade udvalgene ved afslutningen af samlingen, når der ikke kommer valg imellem, afgive en erklæring om, at de ønsker at fortsætte arbejdet med lovforslaget i næste samling. Så kunne vi spare en masse papir og en masse tid. Noget af det sparede papir kunne man så bruge til at trykke bemærkningerne, som er det vigtigste, det, vi skal læse grundigt, med ordentlig store typer, så vi ikke ødelægger vore øjne. Det vil jeg bede om at man overvejer på rette sted.

Jeg har udførligt omtalt konkurrencelovsforslaget ved de to førstebehandlinger, vi har haft. Jeg mener, at det er forbrugerfjendtligt. Jeg skal bare pege på § 2 om vildledende reklame, hvorefter stk. 3 efter min mening kan virke hindrende for forbrugeroplysning og -vejledning. Jeg finder det ganske urimeligt, at forbrugerorganisationerne skal ind under samme regler som erhvervsdrivende, da f. eks. statens husholdningsråd jo ikke har merkantile formål. Det er ikke af forretningsmæssige grunde, rådet bringer oplysning, men udelukkende for at gavne forbrugerne. Jeg kan henvise til henvendelser fra statens husholdningsråd, Forbrugerrådet og Nordisk Komité for Konsumentspørgsmål. Sidstnævnte siger direkte, at en sådan bestemmelse kan misbruges til at hindre forbrugeroplysning, f. eks. ved langvarige retshandlinger og ved at hindre sammenlignende varekundskab, som er en nødvendig del af forbrugeroplysningen. Bestemmelsen er så meget mere urimelig, som den ikke gælder dag- og ugeblade, der i stigende grad bringer den slags vareoplysning.

Det er ikke det eneste sted, lovforslaget er vendt mod forbrugerne. Også det, at der åbnes adgang for alle mulige usaglige konkurrenceformer som tilgift og rabatsystemer, er vendt mod forbrugerne. Forbrugernes interesse er en konkurrence, der går på priser og kvaliteter, og en reklame med kontante oplysninger om varerne og deres pris, ikke om, hvad man kan vinde eller samle på af mere eller mindre fjollede ting, som ikke kommer varen ved. Jeg har skældt så meget ud over dette, at jeg skal lade det være godt for denne gang.

Så vil jeg gerne sige, at vi jo nu har set,

[Gunhild Due.]

at tanken om opinionsnævn er afvist af de fleste erhvervsfolk, ligesom vi vel heller ikke kan regne med, at flere penge til forbrugeroplysning ligger parat sådan inden for den nærmeste fremtid. Det vil sige, at Forbrugerrådet's tilslutning til denne lovgivning, som var givet under forudsætning af, at man dels fik opinionsnævn, dels flere penge til oplysning, nu må være bortfaldet. Jeg mener, at vi uden at tage hensyn til dette lovforslag skulle yde langt højere beløb til forbrugeroplysning, end vi gør, af hensyn til den enkelte forbruger og af hensyn til samfundsøkonomien i det hele taget. Men jeg mener samtidig, at det er absolut nødvendigt med en lovgivning, som kan beskytte forbrugerne og for så vidt også visse handlende mod usaglige reklameformer — vi har jo en hel del af dem allerede. Eller hvad mener man om de konkurrencer, der er rettet indad i detailhandelen, altså hvor man belønner købmændene med chancer for rejser til London og andre præmiegevinster eller særlige rabatordninger, der går direkte til købmanden og aldrig kommer forbrugeren til gode? Forbrugeren er slet ikke lige-stillet med de metoder, moderne reklame tager i brug, og som vil blive værre, hvis dette lovforslag gennemføres i sin nuværende form.

Der er ikke tale om at ønske barnepige-system, men om at se i øjnene, hvilke vilkår forbrugerne har i dagens samfund. Det er stadig trods mange kvinders udeerhverv og dobbeltbeskæftigelse kvinderne, der står for de fleste indkøb, og de har meget lidt tid til deres rådighed, både når det gælder indkøb, og når det gælder at modtage forbrugeroplysning. Derfor vil jeg gerne støtte den henvendelse, der er kommet fra statens husholdningsråd om kvantumstandardisering. Dette med standardisering af måleenhederne tror jeg nok skal forstås på den måde — det være sagt til fru Dagmar Andreasen — at man vil have de skæve vægtenheder væk, fordi det er så svært at bedømme prisen og vægten af det, man får, hvis man skal stå og regne med meget skæve beløb i penge og skæve vægtenheder. Jeg mener, det er vigtigt med visse retningslinjer herfor, ligesom jeg mener, at det er vigtigt med egenskabsmærkning. Det burde være obligatorisk på alle varer, så enhver

på stedet kunne se, hvad en vare indeholdt, og hvad den vejede, så man kunne sammenligne priserne. Ellers er konkurrencen ikke meget værd.

Som det er fremgået, er jeg ganske utilfreds med prisindseendlovsforslaget, som det er, og hvis det ikke bliver ændret ganske væsentligt, kan jeg slet ikke give tilslutning til det.

Kjær Rasmussen: De handlende må jo siges at være opfindsomme, men også pågående, når de vil skabe behov for deres varer hos det købende publikum. Konkurrenceloven skal forsøge at tøjle gemytterne lidt, så de ikke helt går over til at leve efter jungleloven.

I det foreliggende konkurrencelovsforslag indeholder § 1 den såkaldte generalklausul. Man bemærker straks, at der ikke står ét ord om forbrugerne i den. I mit parti er vi bange for, at det i alt for høj grad vil blive erhverslivet, som vil komme til at fortolke, hvad der skal forstås ved god forretnings-skik. Vi er ikke overbevist om, at erhvervs-livet og forbrugerne altid vil have den samme opfattelse af dette spørgsmål.

Det forekommer os også mærkeligt, at man i § 2, stk. 3, nævner forbrugerorganisationerne som værende ansvarlige over for § 1, altså generalklausulen, hvor de netop ikke nævnes. For os at se kan dette ikke være rimeligt. Man opererer her med forbrugerorganisationer, som om de havde konkurrencemæssige opgaver. Men det har de jo slet ikke; de er serviceorganer med det ene formål at sprede oplysning om denne eller hin vare, efter at de har foretaget grundige undersøgelser. Jeg vil gerne stille det spørgsmål, om man har overvejet, om ikke netop denne bestemmelse kan blive misbrugt i forsøg fra erhvervsorganisationernes side på at lægge hindringer i vejen for forbrugeroplysningen? Vi synes, at bestemmelsen virker noget påklistret, og vil meget henstille til det kommende udvalg, at man nøje undersøger muligheden for at få den fjernet. Dersom udvalget bibeholder bestemmelsen og ikke er i stand til at overbevise os om dens nødvendige forbliven i loven, må vi selv stille forslag om, at bestemmelsen udgår.

I § 5 bestemmes det, at erhvervsdrivende ikke må foretage fordeling af gevinster ved

[Kjær Rasmussen.]

lodtrækning, såfremt det er en betingelse, at der aftages en vare mod betaling. Det er vel kaffelotterierne og lignende foranstaltninger, man her er ude efter, og det kan vi ikke have noget imod. Måske var det dog mere rimeligt, om man i disse spørgsmål fulgte lotterilovens almindelige bestemmelser.

Det ser ud til, at der med § 6 indføres eller i hvert fald kan indføres en ny praksis med hensyn til tilgift, idet man efter lovforslaget skal kunne indløse sine rabatmærker enten i rede penge eller tilgiftsydelse, f. eks. i form af en eller anden vare. Nu så vi forleden dag, hvorledes handelen med Hongkong er steget i den senere tid. Indføres tilgiftssystemet, er jeg ikke i tvivl om, at handelen med denne engelske koloni vil svulme op til helt uanede højder. De produkter, vi får derfra, er jo som oftest billige og ser vældig kønne ud, men vi kommer ikke uden om, at mange af dem er sminkede lige. Det vil næppe være i forbrugernes interesse at modtage som ydelse en ladning Hongkongkram, som måske nok ser vældig flot ud på billeder. I vort parti er vi, som man har forstået, betænkelige ved denne paragraf.

Vi må fastslå, at der lægges mange snarer for forbrugerne i vort konkurrencesamfund. Derfor er det af afgørende betydning, at forbrugeroplysningen udbygges. Som et led i denne har man diskuteret oprettelse af såkaldte opinionsnævn sammensat ligeligt af erhvervsrepræsentanter og forbrugerrepræsentanter. Vi mener, at oprettelse af sådanne nævn vil bevirke, at sager hurtigt kan bringes til afslutning. Men vi tror ikke, at forbrugeroplysningen dermed er udbygget nok. I en tidligere skrivelse fra Forbrugerrådet oplyses, at der anvendes over 1 milliard kr. til reklameudgifter hvert år, mens der kun er ganske få millioner til rådighed for forbrugerinformation. En reklameskat ville naturligvis virke vældig afkølede på de overophedede reklamebudgetter; men da ingen har været tilbøjelige til at indføre en sådan, må man fra statens side ofre noget mere på forbrugeroplysningen. Jeg må sige, at hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) i sin ordførertale netop var inde på noget, der kunne minde om et forslag om en slags reklameskat, i hvert fald inden for et snævrere område.

Det er ingenlunde sådan, at forbrugerne er sløve og uinteresserede over en bank; i Esbjerg tog f. eks. en kreds af forbrugere for et års tid siden initiativet til oprettelse af et lokalt forbrugerråd. Man tilbød Forbrugerrådet som sådant sin assistance uden vederlag ved forskellige undersøgelser, men langt om længe fik man den besked, at Forbrugerrådet hverken havde tid eller penge at bruge på sådanne lokale initiativer. Det synes jeg i og for sig er en skam; mange af undersøgelserne kan godt foretages af frivillig arbejdskraft, når den fornødne instruktion gives.

Det fremsatte konkurrencelovsforslag må vi altså se på med skeptiske blikke, og vor stilling vil afhænge af udvalgsarbejdets resultat.

Endelig er der det mindre forslag til lov om ændring af lov om indsende med priser. Jeg tror, vi må konstatere, at udviklingen her er i god gænge. Man startede med slet ingenting; så fik vi bestemmelserne om nettovægtangivelse og endelig et almindeligt krav om mængdeangivelse, og nu foreslås det, at bestemte varer kun må sælges eller udbydes i nærmere foreskrevne enheder med varens mængde, indhold og egenskaber angivet på varen. Vi anser dette for at være et fremskridt, men har vore tvivl om, hvorvidt loven kan blive effektiv. Hindringen, man støder på, er igen for lave bevillinger til diverse prøveanstalter. Men forhåbentlig vil handelsministeren følge problemet op; det drejer sig jo om mange varegrupper.

Handelsministeren (Knud Thomsen): Ved denne tredje førstebehandling tilkommer det ikke mig at takke for nogen egentlig modtagelse eller ikke-modtagelse, god eller dårlig, men kun at takke for de mange oplysninger og forslag, der er kommet under denne førstebehandling, der i og for sig kun skulle føre til indledningen af et nyt udvalgsarbejde, som jeg naturligvis gerne vil deltage i i den udstrækning, det er nødvendigt. Der er fremsat mange tanker her, og det er jo ikke dem alle, der er nye; mange har ifølge sagens natur måttet være tanker, der har været fremhævet ved de tidligere behandlinger samt under udvalgsarbejdet.

Jeg vil gerne sige i al almindelighed, at det bidrag, jeg kan yde til at bringe er-

[Handelsministeren.]

hvervsliv og forbrugere på talefod og i kontakt med hinanden, som det er nævnt, vil jeg yde af et godt hjerte og forsøge at finde mulige veje i den henseende.

Næsten alle ordførerne har også været inde på spørgsmålet om opinionsnævn — nogle for, nogle imod. Der er én ting, jeg i alt fald ikke kan love, og det er at fremsætte et lovforslag om et frivilligt opinionsnævn, for det lader sig ikke gøre. Men kan man søge yderligere vej frem for at nærme disse to grupper, der jo ikke bør stå som modsatte poler, til hinanden og yderligere modne tanken om opinionsnævn, er jeg naturligvis ikke uvillig hertil.

Adskillige af ordførerne har været inde på spørgsmålet om midler til forbrugeroplysningen. Det er muligt, disse er karrigt tilmålt. Jeg har ved anden lejlighed gjort opmærksom på, at jeg gerne forsøgte at forene de forskellige anstrengelser, der gøres for forbrugeroplysning, i det måske spagfærdige håb, at man også kunne finde frem til mere hensigtsmæssig anvendelse af midlerne. Jeg ved ikke nok om det, jeg har ikke haft de fornødne forhandlinger endnu; men jeg har det dog i mine tanker.

Jeg tror, at jeg dermed også i al almindelighed har svaret på fru Lis Groes' bemærkninger. Fru Lis Groes nævnte et eksempel med en check på 750 kr. Jeg forstod, at det var således, at man ganske vist samtidig indgik i en ratebetalingsaffære med en traktor, som man derved kom til at betale temmelig dyrt. Jeg synes ikke personlig, at det er, hvad man kalder god forretningssskik; men jeg er jo ikke domstolen i den sag.

Jeg takker for hr. Jørgen Jensens bemærkninger og skal naturligvis tilsige, at jeg aldeles fordomsfrit vil deltage i en hvilken som helst videre meningsudveksling med udvalget.

Hjertesukkene fra hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) var vel ikke så meget rettet til mig som til folketinget i almindelighed. Jeg vil dog gerne sige, at jeg for mit vedkommende har betragtet et lovforslag, hvorom arbejdet blev afbrudt på grund af valget; som, skal vi sige folketingets åndelige ejendom, som jeg måtte give tilbage til folketinget til videre bearbejdning og efter min egen vurdering gøre det inden

15. marts. Jeg er derimod ikke uenig i, at det ville være ønskeligt af hensyn til den fortsatte tagen føling de nordiske lande imellem måske ikke at gøre lovforslaget færdigt endnu. Men det er jo noget, som folketingsudvalget ganske har i sin hånd.

Hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) spurgte, hvorfor jeg også havde genfremsat lovforslaget om ændringer i prisindseendeloven. Også dette måtte jeg gøre ud fra den motivering, at de to lovforslag af en række af folketingets partier betragtes som forbundne kar. Derfor ville det ikke være rimeligt — uanset at prisindseendeloven antagelig har betydelig modstand her i tinget — ikke at fremsætte dette prisindseendelovforslag, således at en samlet opvejen af de to lovforslag kunne finde sted for de partiers vedkommende, der udtrykkelig ønsker at veje de to lovforslag over for hinanden.

Hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) kom med den højst charmerende tanke om en afgift på reklameudlodninger, og det er da noget, vi kan tale sammen om. Men hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) hørte også straks reaktionen fra hr. Kjær Rasmussen, der med det samme sagde, at mens der hidtil havde været modstand imod reklamebeskatning eller reklameafgift, åbnede der sig måske nu veje på grund af det forslag, hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) var kommet med, og som jeg altså stadig væk finder ganske morsomt. Nu bliver reklamebortlodning jo forbudt ifølge lovens § 5. Det er der adskillige, der har vendt sig imod, og jeg skal indrømme, at jeg også har mine stiltfærdige tvivl om, hvorvidt det f. eks. er hensigtsmæssigt at tillade alt andet, deriblandt tilgiftssystem og sneboldsystem, men netop forbyde reklamelotteri. Jeg synes, det er en betydelig skønhedsplet på et i øvrigt liberalt lovforslag.

Med hensyn til erstatningsansvaret, som hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt) og andre var inde på, blev der spurgt både i almindelighed og i et særligt tilfælde. Så vidt jeg er orienteret, er det, man kan drøfte, hvorvidt de offentlige institutioner skal have strafansvar, det vil sige bøder — eller andet ansvar. Erstatningsansvar mener jeg ubetinget de bør have over for sådan skade, som de måtte forårsage, f. eks. ved fejlagtig behandling af en sag, hvad jo kan ske.

[Handelsministeren.]

Med hensyn til spørgsmålet om statens husholdningsråd i den kendte og konkrete sag vil jeg gerne oplyse, at sagen jo var rejst mod husholdningsrådets enkelte medlemmer og ikke mod statens husholdningsråd som sådant. Der er foreløbig sket det, at den erstatning, der skulle betales til det græske firma, er blevet udredet af det, som var til rådighed for statens husholdningsråd. Jeg har senere haft den ære at få, om ikke formelt, så reelt, statens husholdningsråd overført til handelsministeriet, og jeg nærer ikke spor tvivl om, at det må blive mig, der til sin tid må gå gangen til finansudvalget og bede staten om at udrede det endelige beløb, når dette i øvrigt er fastlagt, hvad det ikke er fuldt endnu.

Til fra Dagmar Andreasen vil jeg gerne sige, at jeg ligesom fru Dagmar Andreasen er ganske interesseret i en forøget kontakt mellem forbruger og erhvervsliv. Fru Dagmar Andreasen var mod en hel del af realitetsindholdet i prisindseendlovsforslaget, som det foreligger her, og jeg forstår godt denne modstand; jeg har tidligere selv bragt den til udtryk fra denne talerstol. Men også det må gå ind i udvalgets arbejde; jeg har ikke villet engagere mig, fordi jeg ved, at udvalget meget hurtigt kan komme i gang og ikke skal starte forfra på hele denne drøftelse.

Imidlertid vil jeg gerne sige, at fru Dagmar Andreasen jo i nogen grad som ordfører har skiftet standpunkt for sit parti med hensyn til konkurrenceloven og de metoder, der ifølge konkurrenceloven kan bringes i anvendelse, såfremt dette lovforslag går igennem — med eller uden reklamelotterier, som det måtte være. Jeg vil nemlig for god ordens skyld nævne, at daværende folketingsmand Hilmar Baunsgaard ved sidste førstebehandling her i tinget fremhævede, at hvis man ville den nuværende masseproduktion og de deraf muliggjorte meget lave priser, måtte man også affinde sig med de afsætningsmæssige foranstaltninger, som erhvervslivet i hvert enkelt

tilfælde fandt det nødvendigt at arbejde med for at kunne sælge produkterne i overensstemmelse med produktionstakten og -stigningen. Men vi kan jo se på i udvalget, om der er virkelige ændringer i denne henseende.

Til fru Gunhild Due vil jeg gerne sige, at jeg jo kender fru Gunhild Dues standpunkter fra tidligere udvalgsarbejde. Jeg tror ikke, vi for så vidt behøver at drøfte dem her fra talerstolen ved denne førstebehandling.

Fru Gunhild Due fremkom med et forslag, som naturligvis hører under folketingets forretningsordensudvalg, nemlig at udvalgene så at sige skulle fortsætte uden at lægge mærke til, at der havde været et valg og var kommet et nyt folketing. Det kan man i alt fald ikke. Det var måske ikke tankegangen, og jeg beklager, hvis jeg har misforstået fru Gunhild Due dér. Jeg kan godt se, at der er meget papirspild, når man går fra et udvalg i den ene samling og kommer til udvalget i den næste samling. Men jeg ved også, at sekretærerne i en hel del udvalg har orden på det, således at udvalgsmateriale i et rimeligt omfang kun bliver fremskaffet til de nye medlemmer, der kommer ind i udvalget.

Hr. Kjær Rasmussen var ængstelig for, at begrebet god forretningsskik ikke indeholdt hentydning til forbrugerne og forbrugernes interesser. Jeg kan ikke rigtig se, hvordan det kan komme ind dér, for det må jo være et retligt spørgsmål, om god og redelig forretningsskik er overholdt eller ej. Man vil ikke kunne definere den, for den svinger, den udvikler sig med tiden; det, der var god forretningsskik for 50 eller for 25 år siden, er det ikke nødvendigvis i dag, eller omvendt.

Også hr. Kjær Rasmussen var inde på spørgsmålet om svaret — altså § 2, stk. 3 — og spurgte, om dette ikke kunne misbruges af erhvervsorganisationerne. Det har jeg ikke set eksempler på; men jeg mener, at ansvarsparagraffen må være der som et ganske naturligt værn for den enkelte

[Handelsministeren.]

virksomhed, hvis produkter kan blive udsat for et angreb, der dog under omstændighederne kunne tænkes at være uretfærdigt og urimeligt, bl. a. som følge af misforståelser — hvad jo kan ske, hvor som helst man opererer med menneskelige ting.

Jeg skal gentage, at jeg meget gerne vil samarbejde med det folketingsudvalg, der utvivlsomt bliver nedsat, og at vi efter min mening bør finde frem til en yderligere modning af vore synspunkter om konkurrencelovsforslaget, som jeg helst så samlede så mange partier som muligt. Jeg indrømmer, at min egen holdning over for en skærpelse af prisindseendeloven er knap så elskværdig som min holdning over for den liberale konkurrencelov.

Gunhild Due: Nej, det, jeg sagde, var netop, at når der ikke var sket et valg mellem to samlinger, mente jeg, at vi måtte kunne lave en ordning, så vi fortsatte arbejdet for at undgå alle disse gentagne førstebehandlinger.

Jens Peter Jensen (Sorø amt): Den højtærede handelsminister er jo en meget venlig mand og dertil stor i den korrekte form. Der var virkelig noget storladent over det, da den højtærede handelsminister sagde, at man fremsætter ikke-færdigbehandlede lovforslag i uændret skikkelse, fordi de er folketingets åndelige ejendom. Jeg vil nu advare den højtærede minister imod at vandre alt for langt ad den vej på ejendomsrettens vegne.

Når jeg har nævnt dette med en afgift på reklamelotterier, åbner det absolut ikke for princippet om en reklameskat. Jeg har nævnt det her, fordi det er et ganske konkret, klart defineret og afgrænset område, hvor vi måske kan få en mulighed for at vinde forståelse mellem parterne og skaffe nogle penge til det forbrugeroplysende arbejde.

Den højtærede handelsminister oplyser her i tinget, at sagen imod statens husholdningsråd ikke var anlagt imod husholdningsrådet som institution, men imod de enkelte medlemmer, og at det blev handelsministeren, der fik opgaven at gå til folketingets finansudvalg. Det kan jeg ikke se der sådan er nogen umiddelbar sammenhæng imellem. Hvorfor er det så oplagt, at den

højtærede handelsminister skal gå til folketingets finansudvalg, når det er en erstatning, der er afledt af en sag anlagt imod individuelle medlemmer? Denne sag og den oplysning, vi har fået her, understreger i høj grad nødvendigheden af, at man får afklaret ansvarsreglerne, når offentlige institutioner går ind i forbrugervejledning og kommer med oplysninger, der ikke er holdbare. Jeg vil give det ord til den højtærede handelsminister: vejen til folketingets finansudvalg skal ikke være let i den kommende tid, og det kan godt ske, den højtærede minister kommer til at gå ad en tornebestrøet vej med denne sag.

Handelsministeren (Knud Thomsen): Kun den korte bemærkning til hr. Jens Peter Jensen (Sorø amt), at jeg ikke har beskrevet de følelser, med hvilke jeg ville gå til finansudvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lukkeloven.

(Lovforslaget (nr. 69) findes i tillæg A. sp. 1415, fremsættelsen i tidenden sp. 739).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ove Hansen: Det lovforslag om ændring i lukkeloven, vi her skal tage stilling til, finder mit parti rimeligt og hensigtsmæssigt. Vi husker sidste sommer, hvilke uheldige tilstande der var ved nogle servicestationer og benzinstationer med hensyn til åbnings- og lukketider. Derfor måtte vi gribe ind, og i min tid i handelsministeriet forhandlede